

**\*RADNIE** (130) *av*

Zawsze *comp i sup* (128 + 2) (-)radniej (130), [radni].

-a- (112), -ã- (4); -ã- *WujJud*; -a- : -ã- *BielKron* (17:1), *BielRozm* (1:1), *KuczbaKat* (3:1); -ej : -ej *OpecŻyw* (1:1).

*sup* nã- (1), nãj- (1) *GórnDworz* (1:1).

*Sł stp*: radniej, *Cn*: radniej *s.v.* raczej, *Linde XVI* (trzy z niżej notowanych przykładów) – *XVIII w.*: radniej.

1. *Chętnie, chętniej; libentius Modrz* (7) : ktore [nieszczęście]/ máiącz władzą nád ludźmi/ nairádniey fie ná cznotliwe/ á godne tárga *GórnDworz* Dd7v, Bb8v; Bo y ludzie mądri rádniey ich [artykułów prawnych] będą posłuzni/ gdy ie do słuźności wtołowáne być vyrzą *ModrzBaz* 98v; Y nie máłz infzego známieniá/ ktoregoby człowiek Chrześcijánki rádniey wżywać miał ná żegnánie fámeego siebie ábo innych/ iáko to [...] *WujNT* 298.

*W połączeniu*: »radniej (...) niż(li)« (1): gdyż [Kazimierz Jagiellończyk] rádniey mieszkał w Litwie niżli w Polźce dla roskofznych łowow *StryjKron* 662; [Podáli węgry Budzyń Turkom radniey niż Ferdinandowi z żáłością popolithego ludu *BielKron* 1551 135v].

*Zwrot*: »radniej widzieć« = *woleć* (2): *CzechRozm* 60; Wkazałem tedy przez słuę do Pána Chyckie<sup>80</sup>/ iżbych to był rádniey widział/ áby X(iądz) K(anonik) ták iáko przyftáło/ z Miniřtrem náłzym rozmowę miał: lecz iż mnie wyzywał/ mnie nielza/ iedno [...] prawdzie świádectwo dáć *NiemObr* 24.

2. *W funkcji partykuły*: podkreśla jeden z dwu elementów, który w danej sytuacji uważany jest, z pewnym wahaniem, za właściwszy (drugi element jest wyrażony w tekście lub domyślny): *raczej; potius Miech, Modrz, Cn; magis Vulg, Cn* (123) : *OpecŻyw* 152; A gdy fie bárzo zmordował/ Nędzny ośiel śmierci żądał: A iuz ále rádniey zginę/ Za po śmierci odpoczynę *BierEz* R2v, A4, M2; *WróbŻółt* B7v; Nie fadz fie ná wielką rzecz rádniey przymuy mále/ Ná ktorých możelz przeftác gdy pocźciwe trwále. *BielKom* C2; *Leop Num* 11/15; wybierzcie łobie teraz przedemną/ á powiedzcie komu rádniey będziecie chcieć służyć/ iefli bogom Pogańskim czyli Pánu swoiemu *BielKron* 48, 32v, 76, 84v, 109v, 196, 310v; *SarnUzn* C5; Czemużes ty mnie rádniey miły Pánie/ w onych pothrzebach gdiem bywał zginác niedał/ iżbych był nigdy ná kátowkie ręce nie przychodził. *GórnDworz* S7, G7, T4, Bb8v, Cc5v; *HistRzym* 80v; *BielSat* Ev; ktora [wiara] nas wzgorę podnośi/ y zákláda grunt łobie w niebie/ áby ftamtąd radniey łzukálfmy Kryřtułá y z nim ziednoczenia. *WujJud* 260; *BudBib* c3; *CzechRozm* 113, 203; *WerGośc* 248; *BielSen* 9; *BielRozm* 34; *GórnRozm* Av; *ActReg* 87, 102, 114; *GórnTroas* 28, 46; O niezczęfna godzino cóś mnie w świat wydáłá/ Czemuś nie rádniey z mátki do grobu podáłá? *GrabowSet* A4v; Wiem/ że nie życzyłz zginienia/ grzeřznemu/ By żył bez grzechu rádnieybyś dáł iemu *GrabowSet* M3, Cv, Iv, V [2 r.]; *OrzJan* 25, 81; Gdy co przyiacielowi dobrego wczyniřz, Nie záłuy, wřtydź fię rádniey iefli nie wczyniřz. *CiekPotr* 24, 16, 21, 35, 49, 56, 60, 77; *GoslCast* 6; *KlonFlis* F; Iefli dla nabożeńřtwá tákowego chodiřz Do Włoch/ do Hiszpaniey/ łam fię brácie zwodziřz/ Siedz rádniey domá/ profzę *KlonWor* 52; [*Leop Gen* 23/11 (*Linde*); A czemuřz my dla rozmáitości opiniey odstáwác od Ewánieliey mamy? Czemu fię nie rádniey o to ftáramy/ żebyřmy

miedzy kłamstwem prawdę poznać/ á zárzuciwfy co obłędliwego iest/ prawdy fię obiema rękami  
wiąć mogli. *GrzegŻarnPos 1597 a4 (Linde s.v. radniej)*].

*Połączenia:* »a radniej« (2): *GórnDworz G7; Zaż można [Boże]/ byś fię nie miał dąć vprośić/ A  
rádniej/ ná fwym ludu/ pośmiech znośić? GrabowSet V.*

»czyli radniej« (1): Coż tedy wolifz: czyli áby ten złoczyńcá ták fię wolno wáłęła/ [...] czyli rádniej  
áby z więzienia wyłzedfzy ípráwował fię? *ModrzBaz 84v.*

»nie (tylko nie) ... ale radniej« (2): iz Pánowie náfzy nic inźzego nie żádaiá/ iedno [...]/ áby  
nieprzyiaciel Krześcijáńfkicy wiáry niemiál póciechy z rofterkow/ ále rádniej íkázanie íercá *BielKron  
435v; CzechRozm 209v.*

»radniej (...) (a)niż((e)li)« (57): *BielŻyw 10, 34, 52, 58; MiechGlab 54; BierRozm 16; SeklKat Y2;  
Diar 32; [żony] wfyztyki ízły przed Senat/ [...] á profzác/ áby kázda żoná rádniej miálá dwu mężu  
niż mąż dwie żenie. BielKron 120v [idem HistRzym 72v]; rádniejbyfmy gárdlá dáli/ niźliby świeccy  
ludzie mieli mieyfca wybierác ku ípráwie duchowney *BielKron 230v, 76v, 100v, 108, 124, 190v (10);*  
bo poprawdzie s przyrodzenia tho ma kázdy człowiek/ iz rádniej pogáni gdi co zle/ niź pochwáli gdy  
co dobrze *GórnDworz I5; Iefli teź iáki przyrodzony á niefzkodliwy niedoíthátek w przyiacielu obaczy/  
áby gi ícipiał rádniej/ niźli by/ ledá o czo miał fię z nim gryść. GórnDworz M3; wietfzáz dziękę/  
od białyhgłow odzierzyfz/ kiedy rádniej co przydałz/ niź vymiefz tym thák zacnym cnotam/  
wymowá íwoiá. GórnDworz Y4, G6v, I7, L, M3, N4v, Xv, Z2v; HistRzym 72v; BielSat Dv; KuczbKat  
140, 230, 280, 310; Oczko 5v; NiemObr 180; BielRozm 24; czemułz nie rádniej mnieyfzáz kaźniá  
karżećie dlužniká/ to iest íiedzeniem niźli infamiá *GórnRozm I3; GostGospSieb +4; GrabowSet Y2v;*  
czemużby [cesarz *turecki*] zwyciężywfy Węgry/ puśćie fię rádniey do Niemiec miał niź do Polfki?  
*OrzJan 83, 72, 113; Przetoż niefufznie odfzczepieńcy/ ípráwowanie y wżywanie Sákrámentu Ciálá  
Páńfkiego rádniej wieczera Páńfká/ niźli Mfzáz [...] názywaiá. WujNT 607; PowodPr 57; CiekPotr  
)?( 2v; KlonFlis B; Cf Zwrot.***

*Zwrot:* »radniej woleć« [w tym: (a)niż(e)li (10)] [szyk zmienny] (11): *OpecŻyw 13v; BielŻyw  
32; WróbŻółt A2v; Radbych tu kázde<sup>go</sup> z W. M. fłyżał zdánie/ [...] dla ktorých przyczyn z  
iednemi ludźmi rádniej/ niź z drugimi przeftácbý wolał. GórnDworz C6v, C2v; CzechRozm 161v;  
GostGospSieb +2; Y wolałś rádniey bydź tákim królem krześciáńfkim/ niźeli áby cię tylko nim zwác  
miano *OrzJan 95, 107, 137; przeto y ia wolę Zyc rádniej z cnotliwymi, ániźli ze złými. CiekPotr 18;*  
[Ia rádniej wolię fię ímiać/ niźli plákác/ y kázdy człowiek ia wierze rádni woli/ nie iácy ia lámá.  
*Wokabul 1539 O4v; GrzegŻarnPos 3/632*].*

**a.** *Wprowadza poprawkę wyrazowá, wyraz uznany za wláściwszy niź poprzedni (7) :*

*Połączenia:* »a radniej« (2): Ale w tákicy wolności á rádniej fweywoli á konfufiey/ mogłby mu  
kto zádác co w dawney Hístoriey czytamy [...] *PowodPr 62; VotSzl C4; [Boć y oni nie zowiá fię áni  
zwác mogá Miniítrámi kośćiołá powfzechnego: ále Miniítrámi iákiegoś kośćiołá reformowánego (á  
rádniej deformowánego) WujPosŚw 1584 556*].

»abo radniej« (5): *CzechEp 87; Odyíífea Homerowa nic inźzego nie iest iedno żeglowanie ábo  
rádniej tułanie fię po morzu Vlyííféá Itáceńfkiego KlonFlis A3v, A2v, A4; KlonWor 75; [KuczbKat  
163, 199*].

